

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplannen Boerestreek en Bosberg (Appelscha) gemeente Ooststellingwerf

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

26 februari 2013 / rapportnummer 2602-76

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Ooststellingwerf heeft het voornemen om de bestemmingsplannen Appelscha Boerestreek en Bosberg te herzien. De nieuwe bestemmingsplannen moeten de recreatieve, toeristische ontwikkelingen en natuurontwikkelingen zoals verwoord in de Structuurvisie Ooststellingwerf 2010–2030 mogelijk maken. Vanwege de mogelijke effecten op het Natura 2000 gebied Drents–Friese Wold en Leggelderveld wordt een Passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) opgesteld. Voor de besluitvorming over de bestemmingsplannen is een plan–Milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het College van Burge–meester en Wethouders is initiatiefnemer in deze procedure en de gemeenteraad van Oost–stellingwerf is bevoegd gezag.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Het MER laat zien dat het voornemen leidt tot een toename van de stikstofdepositie met 0,2 mol N/ha/jaar op het Natura 2000–gebied. Gezien de vereisten vanuit de Natuurbescher–mingswet 1998, dat aantasting van natuurlijke kenmerken moet worden uitgesloten en de daaruit volgende jurisprudentie dat iedere toename van stikstofdepositie als gevolg van het voornemen een juridisch risico vormt voor de besluitvorming, moet de Commissie conclude–ren dat in het MER en de Passende beoordeling de essentiële informatie voor besluitvorming over het bestemmingsplan op dit moment nog ontbreekt.

Deze conclusie laat onverlet dat de Commissie van oordeel is dat de berekende stijging van 0,2 mol N/hectare/jaar depositie binnen de onzekerheid van de berekeningsmodellen valt. De ecologische gevolgen van dit project afzonderlijk zullen niet waarneembaar zijn. Daar echter (nog) geen onderzoek is verricht naar de effecten in cumulatie met het bestemmings–plan gebiedsontwikkeling Appelscha Hoog kan niet worden beoordeeld wat de uiteindelijke ecologische gevolgen van het voornemen in cumulatie kunnen zijn.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit onderzoek uit te voeren naar de effecten die in cumulatie met de gebiedsontwikkeling Appelscha Hoog kunnen optreden. In–dien de activiteiten in cumulatie leiden tot negatieve effecten onderzoek dan mitigerende maatregelen.

Het MER bevat nuttige informatie voor de besluitvorming over het bestemmingsplan. De keu–ze voor een voorkeursalternatief is transparant uitgewerkt. De milieueffecten van het voor–nemen zijn (behoudens de natuurinformatie, zie hiervoor) goed beschreven. Daar waar het voornemen negatieve effecten veroorzaakt is gekeken naar mogelijke maatregelen om deze effecten te verzachten.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer 2602 in te voeren.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Stikstofdepositie natura 2000

Informatie in het MER en de Passende beoordeling

De nieuwe activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt trekken extra verkeer aan. Daardoor zal de depositie van verzurende en vermestende stoffen op Natura 2000-gebieden toenemen. In het MER is berekend dat in het voorkeursalternatief de toename maximaal 0,2 mol N/jaar/hectare bedraagt op voor stikstof gevoelige habitattypen² waar al sprake is van een overschrijdingssituatie. Op die habitattypen zal dan mogelijk sprake zijn van een negatief effect. In het MER wordt geconcludeerd dat deze effecten niet significant negatief zijn, omdat de grens van 1,0 mol N/hectare/jaar niet wordt overschreden. Op pagina 42 en 43 van de Passende beoordeling wordt gesteld dat de grens van 1,0 mol gezien kan worden als de grens waaronder effecten door stikstofdepositie op gevoelige habitattypen met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

Pagina 67 van het MER geeft aan dat de gebiedsontwikkeling Appelscha Hoog op korte termijn zal worden gestart. In de m.e.r.-procedure van dit plan zal cumulatie van de ontwikkeling Appelscha Hoog worden onderzocht. De m.e.r.-procedure voor Appelscha Hoog is in januari 2013 gestart. De gemeente heeft aangegeven dat zij van plan is de bestemmingsplannen Appelscha Bosberg en Boerestreek en Appelscha Hoog gelijktijdig vast te stellen. Daarom wordt voor het bestemmingsplan Appelscha Hoog onderzoek uitgevoerd naar de cumulatieve effecten van de verkeersaantrekkende werking en de effecten daarvan op depositie van verzurende en vermestende stoffen. De daartoe benodigde mitigerende maatregelen zullen ook in cumulatie worden onderzocht.

Conclusie Commissie

De Commissie merkt op dat het voorkeursalternatief maximaal 0,2 mol N/jaar/hectare toevoegt aan de jaarlijkse depositie op de Natura 2000-gebieden. Een dergelijke bijdrage is op zichzelf staand ecologisch niet waarneembaar in de beschermde natuurgebieden. Dit heeft te maken met de dalende trend van stikstofdepositie in het gebied en het feit dat meerdere factoren van invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van de natuurlijke kenmerken in het gebied. Daarnaast is het gezien de grote onzekerheidsmarges in de rekenmodellen niet verantwoord conclusies te trekken over de ecologische gevolgen van zeer kleine toenames.

De toename van stikstofdepositie moet echter worden beoordeeld in het licht van een te hoge achtergronddepositie op de gebieden en in cumulatie met andere plannen en projecten in het studiegebied. Op basis van deze informatie en de huidige lijn in jurisprudentie kan niet worden geconcludeerd dat aantasting van natuurlijke kenmerken is uit te sluiten. Deze conclusie betekent dat in de Passende beoordeling (Natuurbeschermingswet 1998) mitigerende maatregelen hadden moeten worden uitgewerkt om aantasting van natuurlijke kenmerken te

² H2310 Stufzanden met Strukhei, H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, H2330 Zandverstuivingen, H3160 Zure vennen, H4030 Droge heiden en H5130 Jeneverbesstruwelen.

voorkomen. Appelscha Hoog is daarbij een belangrijke ontwikkeling die in samenhang moet worden beschouwd.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan besluitvorming de toename van stikstofdepositie in cumulatie met andere ontwikkelingen te onderzoeken. Sluit daarbij aan bij het onderzoek dat voor Appelscha Hoog wordt uitgevoerd. Besteed expliciet aandacht aan de effecten op de specifieke instandhoudingsdoelstellingen en geef aan of aantasting van natuurlijke kenmerken kan worden uitgesloten. Indien dit niet mogelijk is adviseert de Commissie maatregelen uit te werken waarmee de effecten van de toename aan stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitattypen kunnen worden gemitigeerd. Dan wel een voorkeursalternatief uit te werken waarbij een toename van stikstofdepositie, hoe klein dan ook, valt uit te sluiten. Indien maatregelen niet haalbaar of onvoldoende effectief blijken te zijn dan zal de ADC-toets³ moeten worden doorlopen.

3. Overige opmerkingen en aanbevelingen voor de vervolgbesluitvorming

3.1 Aanpak MER

Alternatieven

De Commissie merkt op dat de gemeente op een goede wijze invulling heeft gegeven aan het aanvullend Reikwijdte en Detailniveau advies⁴ dat de Commissie heeft gegeven. Verschillende oplossingsrichtingen/alternatieven voor de Bosberg en Boerestreek zijn onderzocht. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een voorkeursalternatief waarbij het bezoekerscentrum in tegenstelling tot het oorspronkelijke initiatief niet zal worden verplaatst.

Effectenonderzoek

De Commissie merkt op dat het onderzoek naar effecten niet alleen is gericht op de effecten op Natura 2000, zoals in eerste instantie was ingestoken in de notitie Reikwijdte en Detailniveau. Het milieuonderzoek is breed uitgewerkt en gaat in op de effecten van verkeer, leefomgeving, landschap, ruimtelijke kwaliteit en overige natuur.

Het MER heeft daarmee meerwaarde voor de besluitvorming. De uitkomsten van het milieuonderzoek zijn geïntegreerd in de planontwikkeling. Het voorkeursalternatief is daardoor transparant en inzichtelijk ontwikkeld, de milieueffecten zijn duidelijk beschreven en moge-

³ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

⁴ Zie 'reactie Commissie voor de. m.e.r. op oplegnotitie reikwijdte en detailniveau plan-MER Boerestreek / Bosberg d.d. 9-5-2012' (archieffnummer 2602-40).

lijke maatregelen om deze effecten te mitigeren worden uitgewerkt. De besluitvorming kan met eenduidige informatie worden gevoed.

Voorgenomen activiteit en voorkeursalternatief

In het MER heeft de gemeente Ooststellingwerf de mogelijkheden voor het verplaatsen van het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer van Terwisscha naar de Boerestreek onderzocht. Daarnaast zijn er diverse varianten onderzocht voor de inrichting van de Bosberg, de inrichting van de openbare ruimte, de verkeersstructuur op de Boerestreek en de mogelijkheden voor de komst van een publiekstrekker. Van deze ruimtelijke varianten zijn de milieueffecten beschreven en hier zijn ook de effecten van verschillende thematische invullingen⁵ aan toegevoegd en onderzocht. Op basis van deze onderzoeken is het Voorkeursalternatief opgesteld dat een combinatie is van de alternatieven 2 en 3. Dit alternatief vormt de basis voor de ontwerp bestemmingsplannen Appelscha Boerestreek en Bosberg. De Commissie is van oordeel dat met het onderzoek naar de verschillende alternatieven de bandbreedte aan mogelijke milieueffecten in het MER is onderzocht.

In het MER zijn de mogelijke recreatieve ontwikkelingen Appelscha onderzocht, het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer zal niet worden verplaatst naar de Boerestreek⁶. Op de Boerestreek zal ruimte worden geboden aan de vestiging van een grote publiekstrekker en de ruimtelijke inrichting en verkeersstructuur zullen worden aangepast zodat de gewenste verbetering van de ruimtelijke kwaliteit mogelijk is. De concrete invulling van activiteiten op de Boerestreek is op dit moment nog niet bekend. Deze zal in een later stadium als concrete initiatieven zich aandienen worden ingevuld. Op dat moment wordt ook concreet duidelijk welke effecten er exact optreden en welke mitigerende maatregelen daarbij noodzakelijk zijn. Het MER beschrijft nu de bandbreedte van milieueffecten die mogelijk is en is daarmee goed bruikbaar voor de besluitvorming over het bestemmingsplannen.

3.2 Milieueffecten

De recreatieve plannen leiden tot negatieve effecten op geluid en barrièrewerking op de Boerestreek en verstoring van archeologische resten op locaties waar gebouwd zal worden. Ondanks de negatieve effecten wordt voor geluid, barrièrewerking en archeologie voldaan aan (wettelijk) grenswaarden en (beleids-)uitgangspunten. Het MER bevat maatregelen om deze effecten te beperken.

De bepalende effecten op natuur zijn verstoring van Natura 2000-soorten Wespandief en Specht en verzuring en vermisting van stikstof gevoelige Natura 2000-gebieden (zie hoofdstuk 2). Voor de verstoring op de Natura 2000-gebieden zullen mitigerende maatregelen moeten worden genomen om aan de eisen van de Natuurbeschermingswet 1998 te voldoen. Maatregelen om verstoring te voorkomen zijn in het MER beschreven.

Effecten verstoring Natura 2000

In het MER en de Passende beoordeling wordt geconcludeerd dat de verstoring op Natura 2000-soorten toeneemt als gevolg van recreatieve activiteiten. Voor de Natura 2000-soorten

⁵ De thema's die zijn uitgewerkt zijn avontuurlijk en aangenaam, actief, natuur en combinaties daarvan.

⁶ Persbericht 'Buitencentrum niet naar Boerestreek in Appelscha' van gemeente Ooststellingwerf e.a., Appelscha 24 juli 2012.

Wespendief en Zwarte Specht kan dit negatief uitpakken. Voor beide soorten geldt een in-standhoudingsdoelstelling met behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied. Een daling van de populatie betekent dan een significant negatief effect. In het MER worden mitigerende maatregelen voorgesteld zoals zonering van recreatief gebruik, stil asfalt en het sluiten van (wandel)paden. De Commissie is het eens met de conclusie dat met deze maatregelen aantasting van natuurlijke kenmerken kan worden uitgesloten.

Verkeer

De voorgestelde openstelling van de Boerestreek voor verkeer zal leiden tot een toename van de verkeersbarrièrewerking op de Boerestreek. De invloed van de verkeerstoename is echter niet van invloed op de oversteekbaarheid van de Boerestreek. De parkeerdruk zal toenemen en in het MER zijn verschillende varianten met aantallen parkeerplekken op verschillende locaties onderzocht.

In het ontwerp bestemmingsplan is aangegeven dat het parkeren in een volgende versie van het bestemmingsplan wordt geregeld, aan de hand van een nieuw verkeersonderzoek. De locatie van de Kamelenmarkt, wordt nu (nog) niet bestemd voor parkeren.

De Commissie adviseert om in het vervolgonderzoek naar de haalbaarheid van een bezoekerstrekker op de Boerestreek het verkeersonderzoek en de behoefte en locatie voor het parkeren nader uit te werken.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Ooststellingwerf

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Ooststellingwerf

Besluit: vaststellen bestemmingsplannen Bosberg en Boerestreek (Appelscha)

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: De gemeente Ooststellingwerf wil in de Boerestreek en Bosberg te Appelscha nieuwe recreatieve, toeristische ontwikkelingen en natuurontwikkelingen mogelijk maken.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure op de website van de gemeente Ooststellingwerf
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 8 december 2011 t/m 19 januari 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 22 november 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 13 maart 2012

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 20 december 2012

ter inzage legging MER: 21 december 2012 tot en met 1 februari 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 11 december 2012

toetsingsadvies uitgebracht: 26 februari 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

mr. F.W.R. Evers (voorzitter)

drs. S.R.J. Jansen

ir. P.H.R. Langeweg

drs. R. Meeuwsen (werkgroepsecretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus

op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER Bestemmingsplannen Boerestreek en Bosberg (Appelscha), 31 oktober 2012
- Bestemmingsplan Appelscha Boerestreek gemeente Oostellingwerf, Code 105103/18-12-2012
- Bestemmingsplan Bosberg gemeente Oostellingwerf, Code 105102/18-12-2012

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Bestemmingsplannen Boerestreek en Bosberg
(Appelscha) gemeente Ooststellingwerf

ISBN: 978-90-421-3669-4

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

